

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Gabriely Bašné a soudkyň Mgr. et Mgr. Pavly Klusáckové a Mgr. Martiny Weissové a ve věci

žalobci

A)M. H.

B)K. H.

oba zastoupeni advokátem JUDr. Jiřím Matznerem
se sídlem Anny Letenské 34/7, Praha 2

proti

žalovanému

Ministerstvo kultury

se sídlem Maltézské náměstí 471/1, Praha

o žalobě proti rozhodnutí ministra kultury ze dne 1. 11. 2017, č. j. MK 68994/2017 OLP,

takto:

I. Žaloba se z a m í t á.

II. Žádný z účastníků řízení nemá nárok na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.
Základ sporu

1. Žalobce se žalobou domáhal zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí ministra kultury (dále jen „žalovaný“) ze dne 1. 11. 2017, č. j. MK 68994/2017 OLP, jímž žalovaný zamítl rozklad žalobců a potvrdil rozhodnutí Ministerstva kultury (dále „prvostupňový správní orgán“) ze dne 3. 4. 2017, č. j. MK 24617/2017 OPP, sp. zn. MK-S 2753/2017 OPP, kterým bylo rozhodnuto dle § 142 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění rozhodném (dále jen „správní řád“), že dům č. p. X, na pozemku parc. č. X v kat. úz. X (dále též „dům“) je kulturní památkou.

II.
Obsah žaloby a vyjádření žalovaného

2. Žalobci v žalobě namítali nezákonnost a nicotnost žalobou napadeného rozhodnutí, jelikož k zápisu domu za kulturní památku došlo na základě rozhodnutí nepřislušného správního orgánu, a to Okresního národního výboru Benešov. Vysvětlili, že nelze akceptovat uvedené rozhodnutí Okresního národního výboru v Benešově, neboť odporuje čl. 2 odst. 3 a čl. 79 odst. 1 Ústavy ČR, kde je zakotven princip, že veřejnou moc lze uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.
3. Žalobci za nepřijatelné označili odůvodnění rozhodnutí správních orgánů, v nichž tyto obhajovaly oprávněnost Okresního národního výboru v Benešově k přijetí rozhodnutí o zápisu, a to na základě zmocnění podzákonným právním předpisem, konkrétně vládním nařízením č. 71/1960, o rozšíření pravomoci a odpovědnosti národních výborů a uspořádání a činnosti jejich orgánů (dále jen „vládní nařízení č. 71/1960“). Byli přesvědčeni, že podzákonnou právní normu nelze upřednostnit před zákonem, byť se jedná o normu pozdější. Ani zákon č. 65/1960 Sb., o národních výborech, ve znění rozhodném (dále jen „zákon o národních výborech“), nezakotvil pro okresní národní výbory pravomoc vydávat rozhodnutí o zápisech do seznamu kulturních památek. Taktéž § 1 odst. 5 vyhlášky č. 116/1959 Ú.l. (dále jen „vyhláška č. 116/1959“), nestanovil za kompetentní orgán k rozhodnutí o zápisu do seznamu kulturních památek příslušný orgán okresního národního výboru, nýbrž orgán krajského národního výboru. Upozornili, že jimi zastávaný odlišný právní názor je souladný s instrukcí poř. č. 10 101/1958 Sb. instr., o funkční náplni odborů školství a kultury rad národních výborů, ve znění rozhodném, když touto agendou mohlo být pověřeno krajské středisko státní památkové péče a státní ochrany přírody, nikoli okresní národní výbor či jeho orgán. Rovněž tak žalobci odkázali na § 19 zákona o národních výborech ve spojení s § 7 odst. 3 zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, ve znění rozhodném (dále jen „zákon o kulturních památkách“), z nichž dovodili pravomoc činit zápisy do příslušného seznamu toliko pro výkonný orgán krajského národního výboru. Žalobci jejich shora uvedený právní názor podpořili i judikaturou soudů, a to rozhodnutím Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1622/2000 a rozhodnutím Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 9. 1998, č. j. 6 A 86/96.
4. Dále žalobci namítali nicotnost žalobou napadeného rozhodnutí, neboť k zápisu domu na seznam kulturních památek došlo bez právního důvodu, když příslušné správní rozhodnutí bylo vydáno věcně nepřislušným správním orgánem. V této souvislosti

upozornil na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 3. 2013, č. j. 7 As 100/2010 – 65 a na nálezy Ústavního soudu ze dne 5. 5. 2004, sp. zn. II. ÚS 770/02.

5. Žalobci tak navrhovali zrušit žalobou napadené rozhodnutí.
6. Žalovaný ve vyjádření k žalobě odmítl veškeré žalobní námitky a odkázal na odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí.
7. Žalovaný úvodem upozornil na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 9 As 330/2016, ve kterém Nejvyšší správní soud řešil klíčovou problematiku i pro danou věc, a to výklad přechodného ustanovení § 42 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění rozhodném (dále jen „zákon o státní památkové péči“), tj. zdali je pro označení věci za kulturní památku rozhodující toliko existence jejího zápisu v příslušném státním seznamu či proces tomuto zápisu předcházející.
8. Zdůraznil, že k zápisu domu do příslušného seznamu došlo před 1. 1. 1988 (tj. za účinnosti zákona o kulturních památkách), tudíž dle přechodného ustanovení § 42 odst. 1 zákona o státní památkové péči, je třeba dům bez dalšího považovat za kulturní památku.
9. V této souvislosti poukázal žalovaný na judikaturu správní soudů, například na rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 8. 1. 2014, č. j. 5 A 103/2010 – 41, kde byla rozebírána stejná otázka, a soud dospěl k názoru, že pokud bylo vydáno rozhodnutí o zápisu okresním národním výborem, nejedná se o rozhodnutí nicotné dle § 27 odst. 2 ve spojení s § 19 zákona o národních výborech.
10. Žalovaný podrobně rozebral žalobci uváděné právní předpisy, jimiž dokládali neoprávněnost rozhodnutí Okresního národního výboru v Benešově o tom, že dům je kulturní památkou, a proto má být jako kulturní památka zapsán do státního seznamu kulturních památek. Poukázal však na klíčové přechodné zákonné ustanovení, a to § 42 zákona o státní památkové péči, a na důvodovou zprávu k tomuto zákonu s tím, že úmyslem zákonodárce bylo, aby věci zapsané ve státních seznamech podle zákona o kulturních památkách byly kulturními památkami i podle zákona o státní památkové péči.
11. K námitkám žalobců ohledně nepřenositelné pravomoci krajských národních výborů ve věci ochrany památek žalovaný uvedl, že přesunem pravomocí z krajského na okresní národní výbor ve věci rozhodování o zápisech kulturních památek do seznamu, nedošlo k přesunu pravomocí na jiný orgán, nýbrž jen na orgán jiného stupně ale téhož orgánu státní správy. Proto postačilo, když změna pravomocí mezi jednotlivými stupni národních výborů byla upravena jen zákonem; konkrétně se jednalo o zákon o národních výborech (viz § 45 odst. 1 zákona o národních výborech a na něj navazující zmocňovací ustanovení § 21 odst. 6 vládního nařízení č. 71/1960 Sb.). Taktéž odkázal na § 27 odst. 2 zákona č. 69/1967 Sb., o národních výborech (dále jen „zákon č. 69/1967 Sb.“), jenž byl účinný v době, kdy bylo rozhodováno o zápisu domu do seznamu, který ve spojení s § 19 téhož zákona umožňoval okresním národním výborům výkon státní správy, a to i na úseku ochrany kulturních památek. Žalovaný upozornil, že zcela shodný právní názor je zastáván i judikaturou.
12. Žalovaný tedy navrhl soudu aby, nedůvodnou žalobu zamítl.
13. Žalobci v replice ze dne 20. 2. 2018 zopakovali zásadní žalobní námitku o nedostatek pravomoci okresního národního výboru k rozhodnutí o zápisu. Nesouhlasili ani s výkladem § 42 odst. 1 zákona o státní památkové péči žalovaného ve vyjádření k žalobě. Naopak měli za to, že je nutné jej vykládat ústavně konformním způsobem, neboť slovní

Shodu s prvopisem potvrzuje S. K.

spojení „podle dřívějších právních předpisů“, jež je obsaženo v citovaném přechodném ustanovení, je třeba chápat tak, že dané ustanovení pojednává o kulturních památkách, které byly do seznamu zapsány v souladu a nikoli v rozporu s dřívějšími právními předpisy.

14. Žalovaný ve vyjádření ze dne 7. 3. 2018 soudu doložil rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2018, č. j. 9 As 330/2016 – 192, ve kterém byla řešena shodná klíčová otázka jako v daném řízení, a to jak vykládat v řízení dle § 142 správního řádu znění přechodného ustanovení § 42 zákona o státní památkové péči. Zdůraznil, že v posuzovaném případě byly kumulativně splněny veškeré rozsudkem Nejvyššího správního soudu vypočtené podmínky pro určení domu za kulturní památku, jednak zápis byl do seznamu proveden dne X. X. 1987; tj. za účinnosti zákona o kulturních památkách; a tento zápis byl proveden způsobem umožňujícím jednoznačnou identifikaci zapsaného domu.

III.

Podstatný obsah správního spisu

15. Dne X. X. 1987 byl pod pořadovým číslem X zapsán dům č. p. X v X jako kulturní památka na základě rozhodnutí Okresního národního výboru v Benešově ze dne 27. 11. 1987, č. j. 368/87 do státního seznamu nemovitých kulturních památek, což vyplynulo z kopie strany X seznamu nemovitých kulturních památek.
16. Dne 9. 2. 2017 byla prvostupňovému správnímu orgánu doručena žádost žalobců o určení právního vztahu dle § 142 odst. 1 správního řádu; konkrétně se dožadovali určení, zdali je či není jejich dům kulturní památkou.
17. Prvostupňový správní orgán rozhodl o žádosti žalobců tak, že určil, že dům je kulturní památkou. V odůvodnění uvedl, že z kopie rejstříku státního seznamu vyplynulo, že dům byl do seznamu zapsán dne X. X. 1987 na podkladě rozhodnutí Okresního národního výboru v Benešově ze dne 27. 11. 1987, č. j. 368/87. Vysvětlil, že zákon o kulturních památkách zahrnoval pod pojmem „kulturní památky“ maximum kulturních statků, které splňovaly zákonnou definici pojmu obsaženou v § 2 tohoto zákona. Přičemž památky se zapisovaly dle svého určení buď do seznamu nemovitých kulturních památek, anebo do seznamu movitých kulturních památek, které vedly pro své územní obvody krajské národní výbory. O zápisu rozhodoval dle § 7 odst. 3 zákona o kulturních památkách výkonný orgán krajského národního výboru. V roce 1960 však nabyl účinnosti zákon o národních výborech, na jehož základě se hlavním článkem řízení staly okresní národní výbory, a to i v případě ochrany památek (viz § 15 odst. 1 bod 2, § 45 zákona o národních výborech ve spojení s § 21 odst. 6 nařízení vlády č. 71/1960 Sb.). Uvedené je podpořeno i směrnicí Ministerstva školství a kultury ze dne 5. 10. 1961, č. j. 44377/61, která výslovně stanovila, že okresním národním výborům přísluší v zásadě veškerá působnost spojená s potřebami památkové péče a ochrany přírody. Od účinnosti zákona o národních výborech (tj. od 12. 6. 1960) již nikdy o zápisu kulturních památek do státních seznamů kulturních památek nerozhodovaly krajské národní výbory, nýbrž jen okresní národní výbory. Další směrnicí Ministerstva školství a kultury ze dne 28. 2. 1962, č. j. 6820/62-V/2, Sb. NV 1962, bylo jednoznačně stanoveno, že okresní národní výbory činí dle odborného posudku rozhodnutí o tom, zdali je věc kulturní památkou.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. K.

18. Žalobci podali proti prvostupňovému rozhodnutí rozklad, ve kterém argumentovali obdobně jako v podané žalobě. Žalovaný o rozkladu rozhodl žalobou napadeným rozhodnutím tak, že jej zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil. V odůvodnění se žalovaný zcela ztotožnil s právním posouzením věci prvostupňovým správním orgánem, na nějž odkázal. K námitce žalobců týkající se rozporu přijatého rozhodnutí okresním národním výborem o tom, že dům je kulturní památkou, s právními principy, resp. hierarchického kritéria *lex superior derogat inferiori*, uvedl, že se tak stalo v souladu se zákonným zmocněním vlády provést úpravu rozsahu pravomocí jednotlivých stupňů národních výborů dle § 45 zákona o národních výborech. Vláda takto učinila právě nařízením vlády č. 71/1960 Sb., kde konkrétně stanovila pro okresní národní výbory pravomoc rozhodovat ve věcech ochrany památek. Vzhledem k výše uvedenému žalovaný uzavřel, že v dané věci nedošlo k porušení žalobci namítané zásady, jelikož předmětné rozhodnutí Okresního národního výboru v Benešově o tom, že dům je kulturní památkou, bylo vydáno příslušným orgánem.

IV.

Ústní jednání

19. Soud předně uvádí, že jednání bylo nařízeno poté, co byl rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. 9. 2020, č. j. 5 A 202/2017-60, zrušen ke kasační stížnosti žalobců rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2020, č. j. 10 As 310/2020-51, a věc byla zdejšímu soudu vrácena k dalšímu řízení, a to z důvodu, že Městský soud v Praze v této věci rozhodl bez jednání, ačkoliv nebyly dány důvody pro postup podle § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění rozhodném (dále jen „s. ř. s.“). Vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soudu byl zdejší soud při novém projednání věci vázán (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Soud dodává, že s ohledem na povahu vady, pro kterou byl rozsudek zdejšího soudu Nejvyšším správním soudem zrušen, se Nejvyšší správní soud nevyjadřoval k dalším argumentům, které žalobci přednesli ve své kasační stížnosti.
20. Na ústním jednání dne 8. 3. 2021 právní zástupce žalobců setrval na svém procesním stanovisku ve věci a nově uplatnil námitky, jimiž sporoval zákonnost rozhodnutí Okresního národního výboru v Benešově ze dne 27. 11. 1987, č. j. 368/87, jednak proto, že v rozhodnutí nebyl předmětný dům vůbec uveden, jeho součástí nebyly žádné podkladové materiály a taktéž s ohledem na bezodkladný zápis domu na seznam kulturních památek, jímž bylo zabráněno žalobcům využít 15-ti denní lhůty k podání odvolání. Současně uvedl, že se žalobci o skutečnosti, že dům je kulturní památkou, dozvěděli až v roce 2015, a to na základě provedeného výpisu z katastru nemovitostí, který soudu předložil na jednání. S ohledem na uvedené právní zástupce žalobců dovodil pochybnost, kdy a zdali vůbec došlo k zápisu domu na seznam kulturních památek.
21. Žalovaný na ústním jednání rovněž setrval na svém procesním stanovisku a odkázal na odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí. Konstatoval, že správní orgány v dané věci rozhodly v souladu s ustálenou, aktuální a bohatou judikaturou správních soudů. Tato judikaturní linie je respektována neustále, čehož je důkazem jedno z posledních rozhodnutí Městského soudu v Praze, a to konkrétně rozhodnutí ze dne 24. 2. 2021, sp. zn. 5 A 46/2016. Taktéž reagoval na vznesenou pochybnost ze strany žalobců o tom, kdy či zdali vůbec došlo k zápisu předmětného domu do příslušného seznamu, když uvedl, že seznamy byly v rozhodné době psány ručně, příslušné údaje tak byly vpisovány postupně, podle

toho, v které době jim byla jednotlivá rozhodnutí doručena. Nejedná se tak o jednotlivě vydávané listiny; čímž již z logiky provedeního způsobu zapisování nemovitostí do seznamu nelze úspěšně sporovat okamžik provedení zápisu v seznamu.

22. Soud na ústním jednání žalobcem doloženou listinu – výpis z katastru nemovitostí týkající se domu, k důkazu pro nadbytečnost neprováděl; soud v této souvislosti odkazuje na vypořádání se s námitkami vznesenými žalobci na ústním jednání v bodě 36. tohoto rozsudku.

V.

Posouzení žaloby

23. Na základě podané žaloby přezkoumal Městský soud v Praze napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobci uplatněných žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 s. ř. s.).
24. Žaloba není důvodná.
25. Při posouzení věci soud vyšel z následující právní úpravy:
26. Podle § 142 odst. 1 správního řádu „[s]právní orgán v mezích své věcné a místní příslušnosti rozhodne na žádost každého, kdo prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jeho práv, zda určitý právní vztah vznikl a kdy se tak stalo, zda trvá, nebo zda zanikl a kdy se tak stalo.“
27. Podle § 42 odst. 1 zákona o státní památkové péči „[k]ulturní památky zapsané do státních seznamů kulturních památek podle dřívějších právních předpisů se považují za kulturní památky podle tohoto zákona.“
28. V dané věci je mezi účastníky sporným, zdali dům, který byl za účinnosti zákona o kulturních památkách, konkrétně dne X. X. 1987 jako kulturní památka zapsán do seznamu nemovitých kulturních památek, na základě rozhodnutí Okresního národního výboru v Benešově ze dne 27. 11. 1987, č. j. 368/87, je kulturní památkou. Soud na tomto místě považuje za vhodné připomenout, že podle zákona o kulturních památkách se věc stávala kulturní památkou přímo ze zákona (resp. okamžikem naplnění definičních znaků kulturní památky dle § 2 zákona o kulturních památkách) a následný zápis do státního seznamu kulturních památek pak měl pouze evidenční význam. Oproti tomu nový zákon o státní památkové péči stanoví, že věc získává status kulturní památky již okamžikem nabytí právní moci rozhodnutí o prohlášení za kulturní památku. Zákon o státní památkové péči obsahuje přechodné ustanovení upravující posouzení statusu věcí, které byly považovány za kulturní památky dle zákona o kulturních památkách, a ke kterým z povahy věci nemohlo existovat konstitutivní rozhodnutí vyžadované novou právní úpravou. Tímto klíčovým přechodným ustanovením je § 42 odst. 1 zákona o státní památkové péči, jenž má zajišťovat kontinuitu v ochraně kulturních památek i po vydání zákona o státní památkové péči, a podle kterého se kulturní památky zapsané do státních seznamů podle dřívějších právních předpisů považují za kulturní památky také podle nového zákona. U věcí, které naplňovaly znaky kulturní památky, avšak do seznamů nebyly zapsány, status kulturní památky zanikl dnem 1. 1. 1988 (viz body [39] až [51] rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2018, č. j. 9 As 330/2016 – 192, a body [25] a [26] rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 3. 2020, č. j. 9 As 397/2018 – 75, taktéž rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 4. 2019, č. j. 5 As 309/2018 – 40).

Shodu s prvopisem potvrzuje S. K.

29. Právě za účelem posouzení, zdali věc, která byla za účinnosti zákona o kulturních památkách kulturní památkou, je jí i nadále, tj. za účinnosti nového zákona o státní památkové péči Nejvyšší správní soud v rozhodnutí ze dne 7. 2. 2018, č. j. 9 As 330/2016 – 192, vypočetl zcela konkrétní podmínky, jež musí taková věc splňovat: „... Nejvyšší správní soud vychází z toho, že smyslem § 42 odst. 1 zákona o státní památkové péči bylo stanovení jednoznačného a jednoduchého kritéria, pomocí něhož lze určit, zda je určitá věc po dni 1. 1. 1988 kulturní památkou, čemuž odpovídá výklad, že podmínka zápisu „podle dřívějších právních předpisů“ znamená požadavek, aby šlo o zápis provedený za účinnosti dosavadních předpisů. ... Kritéria zmíněná v § 42 odst. 1 zákona o státní památkové péči neponechávají příliš prostoru pro nejasnosti, které by bylo třeba odstraňovat deklaratorním rozhodnutím vydaným v řízení o určení právního vztahu. Z dikce § 42 odst. 1 zákona o státní památkové péči lze vyčíst tyto podmínky, za jejichž splnění se věc považuje za kulturní památku po 1. 1. 1988:

- existence zápisu ve státních seznamech kulturních památek ke dni 1. 1. 1988,
- provedení zápisu za účinnosti dřívějších právních předpisů,
- zápis věci jako kulturní památky,
- možnost identifikovat zapsanou kulturní památku podle zapsaných údajů ve státních seznamech kulturních památek, případně doprovodných listin (§ 2 vyhlášky č. 116/1959 Ú. l.).
- ...

Jde o podmínky, které bude zpravidla možné ověřit již na základě státních seznamů kulturních památek. Snad jen v naprosto výjimečných případech si lze představit vznik pochybností vztahujících se k obsahu samotného zápisu ve státních seznamech kulturních památek (např. z důvodu špatné čitelnosti zápisu).“

30. Shodný výklad § 42 odst. 1 zákona o státní památkové péči zaujal Nejvyšší správní soud také v rozhodnutí ze dne 16. 7. 2008, č. j. 3 As 26/2008 - 72, kde šlo o obdobný případ, v němž k účinnosti zákona o státní památkové péči existoval jak zápis do příslušného státního seznamu kulturních památek, tak se k danému dni dochovalo i rozhodnutí o zápisu do seznamu. Nejvyšší správní soud v daném rozsudku zdůraznil, že „tento zápis byl jedinou nutnou podmínkou podle § 42 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. k tomu, aby bylo možné věc nadále považovat za kulturní památku.“
31. Je tedy zcela zřejmé, že výklad statusu věci jako kulturní památky dle § 42 odst. 1 zákona o státní památkové péči je jednoznačně postaven na podmínce být v příslušném seznamu jako památka řádně zapsána nejpozději ke dni 1. 1. 1988. V nyní posuzované věci přitom ze správního spisu vyplývá, že k zápisu domu do státního seznamu kulturních památek došlo dne X. X. 1987; zápis tedy byl učiněn ve státním seznamu kulturních památek ke dni 1. 1. 1988; tj. za účinnosti zákona o kulturních památkách; dům byl zapsán jako kulturní památka; a samotný zápis byl proveden zcela jednoznačným a určitým způsobem tak, že nevzbuzoval a nevzbuzuje pochybnosti o identifikaci zapisovaného domu; dům byl totiž v zápisu určen číslem popisným a názvem města, kde je situován. Status domu byl tak zcela správně v souladu s § 42 zákona o státní památkové péči a ustálenou judikaturou správních soudů správními orgány určen za kulturní památku. Soud tedy námitku žalobců týkající se nesprávného právního posouzení domu za kulturní památku posoudil jako nedůvodnou.
32. Soud nepochybně povinnost správních orgánů i za účinnosti dřívějšího zákona o kulturních památkách řídit se právní úpravou vztahující se k zápisu do státního seznamu kulturních památek. Avšak případná pochybení v tomto procesu bylo třeba řešit jiným

Shodu s prvopisem potvrzuje S. K.

způsobem, například opravnými prostředky podle tehdejší úpravy, nikoli v řízení o určení právního vztahu podle § 142 správního řádu, jehož povaha není pro řešení otázek tohoto typu vhodná. Jak již uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 27. 3. 2020, č. j. 9 As 397/2018 – 75, smyslem vedení řízení dle § 142 správního řádu: „... je odstranění sporu nebo nejasností, které brání dotčené osobě v uplatnění jejích práv a které nelze vyřešit či odstranit v jiném řízení či prostřednictvím vydání osvědčení; typicky v rovině otázek hmotného práva, které doposud nebyly předmětem autoritativního vyřešení ze strany veřejné správy. Řízení o určení právního vztahu však nemůže sloužit k přezkumu výsledku činnosti správních orgánů, se kterým zákon spojuje další účinky. Takový přístup by byl nejen prakticky obtížný, jak bylo naznačeno výše, ale narážel by také na hlediska právní jistoty, jelikož zahájení uvedeného řízení není vázáno lhůtou.“ Ke zcela shodnému závěru, že řízení o určení právního vztahu (§ 142 správního řádu) nemůže sloužit jako procesní nástroj pro zpětný přezkum toho, zda zápis památky ve státních seznamech kulturních památek, který existoval ke dni 1. 1. 1988, byl proveden za účinnosti zákona o kulturních památkách a jasně identifikuje zapsanou památku, proběhl v souladu s tehdy účinnými předpisy, dospěl Nejvyšší správní soud i v již zmiňovaném rozsudku ze dne 7. 2. 2018, č. j. 9 As 330/2016-192.

33. Soud shrnuje, že v posuzované věci je podstatným toliko posouzení splnění zákonných podmínek vyplývajících z přechodného ustanovení § 42 zákona o státní památkové péči, což bylo správními orgány v dané věci řádně provedeno. S ohledem na výše uvedené se soud již pro nadbytečnost nebude zabývat námitkami žalobců, jimiž spороvali pravomoc Okresního národního výboru v Benešově rozhodnout dne 27. 11. 1987 o tom, že dům je kulturní památkou; soud jen stručně opakuje, že rozhodnutí, na základě kterého byl proveden zápis věci na seznam kulturních památek ke dni 1. 1. 1988, je v dané věci pro právní posouzení domu jako kulturní památky zcela irelevantní; podstatným je toliko existence řádného zápisu dle § 42 zákona o státní památkové péči.
34. Žalobci v této souvislosti rovněž namítali, že v § 42 odst. 1 zákona o státní památkové péči uvedený slovní výraz „podle dřívějších právních předpisů“ znamená plně v souladu s dřívějšími předpisy a stejně tak výhradně procesním postupem upraveným zákonem. Soud k tomu uvádí, že významem sousloví „kulturní památky zapsané do státních seznamů kulturních památek podle dřívějších právních předpisů“, resp. jeho částí „podle dřívějších právních předpisů“ se Nejvyšší správní soud taktéž již zabýval, a to ve výše citovaném rozsudku ze dne 7. 2. 2018, č. j. 9 As 330/2016 – 192. Nejvyšší správní soud se přitom ztotožnil s výkladem, že „[j]de o podmínku provedení zápisu za účinnosti dosavadních právních předpisů (tj. za účinnosti zákona o kulturních památkách). Výklad, který by při každé aplikaci § 42 odst. 1 zákona o státní památkové péči umožňoval či vyžadoval přezkoumávat zákonnost a případně i celý proces zápisu do státního seznamu kulturních památek, by v praktickém životě činil značné problémy. Na status kulturní památky je kromě povinností vlastníka spojených s památkovou ochranou vázán např. příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky dle § 16 zákona o státní památkové péči nebo daňové osvobození od daně z nemovitých věcí po dobu 8 let po provedení stavební úpravy, počínaje rokem následujícím po vydání kolaudačního souhlasu [§ 9 odst. 1 písm. p) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů]. Možnost prověřit zákonnost zápisu do seznamu i po mnoha desítkách let od jeho provedení (zákon o kulturních památkách byl účinný od 3. 5. 1958) se jeví pro řadu případů jako iluzorní.“ Soud dodává, že žalobci citovaná část tohoto rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2018, č. j. 9 As 330/2016-192, na podporu jejich výkladu, byla převzata ze shrnutí vyjádření žalobce v dané věci, nikoliv z části, která

obsahuje právní hodnocení Nejvyšším správním soudem. Soud proto i tuto námitku žalobců posoudil jako nedůvodnou.

35. Dále žalobci v žalobě uplatnili námitku nicotnosti žalobou napadeného rozhodnutí, neboť k zápisu domu do seznamu kulturních památek došlo bez právního důvodu, když okresní národní výbor k přijetí takového rozhodnutí nebyl věcně nepřislušným orgánem. Soud tuto i námitku posoudil jako nedůvodnou a odkazuje na výše uvedené právní posouzení věci, kde bylo vysvětleno, že pro nyní přezkoumávané rozhodnutí není podstatná bezvadnost a ani existence rozhodnutí o zápisu domu do seznamu kulturních památek. Soud opakuje, že v tomto řízení dle § 142 správního řádu o určení právního vztahu nelze přezkoumávat, zda byl zápis do příslušného seznamu proveden v souladu s tehdy platnými právními předpisy. Nejvyšší správní soud v rozhodnutí ze dne 27. 3. 2020, č. j. 9 As 397/2018 – 75, ke shodné námitce nicotnosti konstatoval následující: „[byť] tedy nicotnost je zásadní vadou, spočívající v právní neexistenci aktu, pro nynější věc nemá relevanci. Podstatná je výlučně faktická existence zápisu. ... Vzhledem k výše uvedenému městský soud nemusel pokračovat v posuzování stěžovatelovy námitky nicotnosti a nadbytečně hodnotil, zda zápis mohl či nemohl být podle dřívější právní úpravy nicotný. Jakkoli má stěžovatel pravdu v tom, že nicotnost správních aktů je kategorií, se kterou doktrína i judikatura počítala již před účinností správního řádu z roku 2004, a v tom, že přechodné ustanovení § 182 správního řádu z roku 2004 neznemožňuje hodnocení dřívějších správních aktů jako nicotných, pouze vylučuje prohlášení jejich nicotnosti postupem podle § 77 téhož zákona, na zákonnost napadeného rozsudku to nemá vliv. Jak již bylo uvedeno, posouzení těchto otázek není pro závěr o (ne)splnění podmínek § 42 odst. 1 zákona o státní památkové péči rozhodné. Není proto účelné je dále rozebírat.“ Taktéž Nejvyšší správní soud zdůraznil, že uvedený postup nelze považovat za rozporný s principy demokratického právního státu. Nad to soud zmiňuje, že pokud mají žalobci za to, že dům není kulturní památkou, jsou oprávněni postupovat dle § 8 zákona o památkové péči a zrušit prohlášení domu za kulturní památku.
36. Na ústním jednání nařízeném ve věci dne 8. 3. 2021 žalobci vznesli nové námítky, jimiž sporovali zákonnost rozhodnutí Okresního národního výboru v Benešově ze dne 27. 11. 1987, č. j. 368/87, jednak proto, že v rozhodnutí nebyl předmětný dům vůbec uveden, jeho součástí nebyly žádné podkladové materiály a taktéž s ohledem na bezodkladný zápis domu na seznam kulturních památek, aniž by žalobci mohli využít 15-ti denní lhůty k podání odvolání. Dále žalobci na ústním jednání nově uvedli, že se o skutečnosti, že dům je kulturní památkou, dozvěděli až v roce 2015, a to na základě provedeného výpisu z katastru nemovitostí, z čehož dovodili pochybnost, kdy a zdali vůbec došlo k zápisu domu do seznamu kulturních památek. Soud se však s odkazem na § 71 odst. 2 ve spojení s § 72 odst. 1 s. ř. s. nemohl výše uvedenými námitkami pro opožděnost zabývat, jelikož byly uplatněny téměř 4 roky po uplynutí zákonem stanovené dvouměsíční lhůty pro jejich podání; proto soud ve věci neprováděl důkaz výpisem z katastru nemovitostí. Přesto soud nad rámec dodává, že se s námitkami *de facto* ve shora provedeném právním posouzení rozsudku vypořádal. A co se týče námitek, jimiž žalobci sporovali okamžik, příp. samu existenci zápisu, pak soud poukazuje na jejich vnitřní rozpornost, když na jedné straně žalobci tvrdí, že nemohli s ohledem na okamžitý zápis domu dne X. X. 1987 do seznamu stihnout podat odvolání v zákonem stanovené lhůtě; a na druhé straně tvrdí, že se o tom samém zápisu dozvěděli až v roce 2015 z provedeného výpisu z katastru nemovitostí.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. K.

VI.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

37. Lze tak uzavřít, že žalobou napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem a judikaturou soudů, soud ve správním řízení neshledal ani procesní pochybení, která by měla za následek nezákonnost žalobou napadeného rozhodnutí, proto soud nedůvodnou žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
38. Výrok o nákladech řízení pod bodem II. rozhodnutí je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť žalobci nebyli ve věci samé úspěšní a úspěšnému žalovanému však prokazatelné náklady řízení nad rámec běžných činností správního úřadu nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 8. března 2021

Mgr. Gabriela Bašná v.r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. K.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. K.